



EUROPEAN
COMMISSION

HIGH REPRESENTATIVE OF THE
EUROPEAN UNION FOR
FOREIGN AFFAIRS AND
SECURITY POLICY

Brussels, 4.3.2015
JOIN(2015) 6 final

KOPĪGS AĻSPRIEŠANAS DOKUMENTS

Ceļā uz jaunu Eiropas kapiņattiecību politiku

I. Ievads. Īpašas attiecības

Mums vajadzīga stiprāka Eiropa ārpolitikas jautājumos. Mums enerģiskāk jāveicina cieša sadarbība, asociācija un partnerība ar kaimiņvalstīm, lai vēl vairāk stiprinātu savstarpējās ekonomiskās un politiskās saiknes.

Līguma par Eiropas Savienību 8. panta 1. punktā ir paredzēts: "*Savienība veido īpašas attiecības ar kaimiņvalstīm, lai izveidotu labklājības un labu kaimiņattiecību telpu, kuras pamatā ir Savienības vērtības un kuru raksturo ciešas un mierīgas, uz sadarbību balstītas attiecības.*"

Eiropas kaimiņattiecību politika (EKP) tika izstrādāta 2003. gadā (paziņojums "Plašāka Eiropa"¹), lai izveidotu ciešākas attiecības starp ES un kaimiņvalstīm, tostarp sniedzot tām iespēju veidot ciešāku ekonomikas integrāciju ar ES un iegūt arvien lielāku piekļuvi ES iekšējam tirgum. Tika plānots, ka integrācija notiks pakāpeniski, īstenojot nopietnas politiskas, ekonomiskas un institucionālas reformas un apņemoties ievērot kopīgas vērtības.

Pēdējos desmit gados kaimiņreģiona valstīs ir notikušas būtiskas politiskas pārmaiņas. Pašlaik kaimiņvalstis ir mazāk stabilas nekā pirms desmit gadiem. Piemēram, austrumos arvien uzstājīgāka Krievijas ārpolitika vairākās Austrumu partnerības valstīs ir radījusi aizvien lielākas problēmas, sākot no krīzes Gruzijā 2008. gadā līdz joprojām neatrisinātajam konfliktam Ukrainā, un izraisījusi plašas paplašināšanos starp Krieviju un ES. Dienvidos Sīrija kopš 2011. gada ir cietusi no pilsoņu kara, kurš nopietni ietekmējis arī tās kaimiņvalstis. Lībijā pašlaik notiek konflikts. Pēdējos trīs gados arī Ēģiptē ir notikušas sarežģītas politiskās pārmaiņas. Neraugoties uz ievērojamiem centieniem, Tuvo Austrumu miera process joprojām ir strupceļā un ir notikuši vairāki karadarbības uzliesmojumi, ieskaitot 2014. gadā Gazā. Šie notikumi ir saasinājuši problēmas, ar kurām saskārās ES un tās partneri un kuras ir palielinājušas ekonomisko un sociālo spiedienu, nelikumīgu migrāciju, bēgļu plūsmas, draudus drošībai un radījušas atšķirības mērķos.

Šajā laikā EKP ir attīstījusies: Barselonas procesa rezultātā 2008. gadā ir izveidota Savienība Vidusjūrai un 2009. gadā – Austrumu partnerība, tādējādi ir stiprināts reģionālais komponents. Politikas satura apjoms arī ir būtiski palielinājies. Kaimiņvalstīm tagad ir izredzes izveidot padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonas, kā arī mobilitātes partnerības vai bezvīzu režīmu. Dažos gadījumos tas jau ir noticis. Turklāt 2011. gadā EKP tika pārskatīta², lai reaģētu uz Arābu pavasara notikumiem, kuru gaitā notikušās tautas sacelšanās un to sekas ļāva sasniegt zināmus panākumus, piemēram, Tunisijā, taču radīja arī plašāku nestabilitāti un politisku spriedzi. Katrā valstī pārmaiņas ir bijušas ļoti atšķirīgas.

EKP ne vienmēr ir spējusi pienācīgi reaģēt uz šiem nesenajiem notikumiem un partneru mainīgajām vēlmēm. Tādējādi nav tikušas pilnībā īstenotas arī pašas ES intereses.

Partneru vidū ir arvien lielākas atšķirības attiecībā uz sadarbību ar ES kopumā un dažādām politikas nozarēm. EKP dažos aspektos ir paplašinājusi ES ietekmi, bet vairākās jomās reformu programma ir apstājusies – daļēji konkurējošu interešu dēļ un daļēji tāpēc, ka ne visi partneri, šķiet, ir vienlīdz ieinteresēti īpašā partnerībā ar ES saskaņā ar plurālisma un integrācijas modeli. Turklāt iepriekšējos gados ES ir piedzīvojusi smagu ekonomisko krīzi, kura neizbēgami ietekmēja mūsu kaimiņvalstis.

Politikas un ekonomikas reformām ir būtiska ietekme uz sabiedrību un ekonomiku – par to liecina arī ES pieredze. Partneri izvērtē ne tikai ieguvumus ilgtermiņā, bet arī īstermiņa izmaksas, kas rodas, veidojot attiecības ar ES saskaņā ar EKP.

Tas, cik lielā mērā kaimiņreģiona valstis vēlas sadarboties ar dažādiem dalībniekiem, ieskaitot ES, ir atkarīgs no to stratēģiskās ievirzes. Daži partneri ir izvēlējušies veidot ciešāku sadarbību

¹ COM(2003)104 *final*, 11.3.2003.

² COM(2011) 303, 25.5.2011.

ar ES, un ES ir gatava padziļināt attiecības ar tiem. Citi partneri izvēlas rīkoties citādi. ES ciena šīs suverēnās izvēles un ir gatava apsvērt citas sadarbības formas ar partneriem.

Ņemot vērā iepriekš minēto, ir skaidrs, ka pašlaik jāpārskata pieņēmumi, uz kuriem balstās kaimiņattiecību politika, kā arī tās piemērošanas joma un instrumentu izmantošanas kārtība, ieskaitot to, kā dažādas politikas nozares var labāk sekmēt sadarbību, nodrošinot saiknes starp iekšējām un ārējām prioritātēm. Šādas pārskatīšanas mērķis ir nodrošināt, lai EKP nākotnē varētu efektīvāk atbalstīt ar partneriem kopīgas stabilitātes, drošības un labklājības telpas attīstību. Tajā arī jānoskaidro, vai pilnībā tiek realizēts "īpašo attiecību" potenciāls un kas ir darāms, lai šīs attiecības stiprinātu gan ES, gan tās partneru interesēs.

Ir vajadzīga skaidrāka ES un tās partneru interešu analīze, lai panāktu EKP atbilstību paredzētajam mērķim. No vienas puses, ir svarīgi apspriesties ar partneriem par to interesēm un mērķiem šajā partnerībā. No otras puses, ES pašai skaidrāk jādefinē savi mērķi un intereses, vienlaikus veicinot tādu vērtību ievērošanu, uz kurām tā balstās.

Pārskatīšanā jāatrod veids, kā ņemt vērā partneru prasības, ja tiem ir ļoti atšķirīgas vēlmes. Ja partneri jau ir pilnībā iesaistījušies un ir apņēmušies īstenot integrāciju, pārskatīšanā jāaplūko, kā partnerību var stiprināt un virzīt uz priekšu. ES joprojām ir apņēmusies nodrošināt katras partnerības potenciāla pilnīgu realizēšanu, balstoties uz līdzšinējiem panākumiem.

Ja partneri ir iesaistījušies mazāk vai vispār nav to darījuši, EKP pārskatīšanā jānoskaidro, kādi tam ir iemesli un kā labāk savstarpēji saskaņot abu pušu vēlmes. Var rasties vajadzība veidot ciešāku sadarbību ar dažiem partneriem, kas pašlaik ir ārpus kaimiņattiecībām. Būtu arī jāapsver, kā ES varētu labāk reaģēt uz krīzēm un konfliktsituācijām, ieskaitot ieilgušas krīzes un konfliktus, ņemot vērā tādas ietekmes avotus un spiedienu uz ES partneriem, kuri nosaka to politisko nostāju, arī attiecībā uz ES.

Šajā sakarībā efektīvai EKP jābūt pilnībā integrētai vispārējā ES ārpolitikā un jāizmanto visaptveroša pieeja, kurā ietilpst visi ES un dalībvalstu instrumenti.

Tieši šajā kontekstā priekšsēdētājs Junkers nolēma, ka EKP tiks pārskatīta jaunās Komisijas pilnvaru pirmajā gadā. Arī ES dalībvalstis ir aicinājušas veikt pārskatīšanu un jau ir iesniegušas priekšlikumus. Partnervalstis ir paudušas nepieciešamību pēc politikas pārskatīšanas; to pašu ir aicinājušas darīt ieinteresētās personas, ieskaitot pilsonisko sabiedrību un sociālo partneru organizācijas.

Vienlaikus Komisija pilnveido paplašināšanās politiku, kas joprojām ir nošķirta no EKP. Šajā kontekstā priekšsēdētājs Junkers savās politikas pamatnostādņēs apgalvoja, ka nākamajos piecos gados paplašināšanās nenotiks.

Šā dokumenta mērķis ir strukturēt diskusiju, lai padziļināti pārskatītu EKP. II sadaļā tiek izklāstīti daži sākotnēji konstatējumi saistībā ar pieredzi, kas līdz šim gūta, īstenojot EKP. III sadaļā tiek piedāvāti daži pirmie atbildes elementi saistībā ar stiprāku partnerību veidošanu un formulēti vairāki svarīgi jautājumi diskusijām ar galvenajiem partneriem un ieinteresētajām personām. IV sadaļā tiek apkopoti turpmākie soļi attiecībā uz sabiedriskās apspriešanas strukturēšanu. Apspriešanas rezultāti tiks izmantoti nākamajā paziņojumā, kurš taps 2015. gada rudenī un kurā tiks izklāstīti konkrēti priekšlikumi EKP turpmākajai attīstībai.

II. Iegūtā pieredze un jautājumi par EKP tālāko virzību

Šajā sadaļā tiek aplūkota politikas īstenošanas desmit gadu pieredze, kura izkristalizējusies regulārajos un biežajos kontaktos ar ES dalībvalstīm un EKP partnervalstīm un pašreizējā neformālo apspriežu periodā, kurās daudzi jau ir snieguši savu ieguldījumu.

EKP kopš 2004. gada ir nodrošinājusi satvaru ES attiecībām ar kaimiņvalstīm, dodot iespēju ES dalībvalstīm panākt konsensu par ciešāku sadarbību gan ar austrumu, gan ar dienvidu kaimiņiem. EKP ietekmē ES attiecības ar kaimiņvalstīm ir kļuvušas intensīvākas – īstenojot

skaidri noteiktās saistības, kuras abas puses uzņēmušās EKP rīcības plānos. EKP ir nodrošinājusi iespēju reaģēt uz partneru pašu pausto vēlmi ciešāk sadarboties ar Savienību. Pēc 10 gadiem partnerības ar kaimiņvalstīm ieņem redzamāku vietu ES lietās; ES ir partnervalstu lielākās daļas galvenais tirdzniecības partneris; pasažieru un migrācijas plūsmas starp EKP un ES valstīm ir pastāvīgi palielinājušās. ES ir izmantojusi EKP, lai sekmētu un ik gadu novērtētu reformu centienus katrā valstī, īpaši attiecībā uz pārvaldību, balstoties uz rīcības plāniem, par ko notikusi vienošanās ar katru partneri atsevišķi.

Tomēr ir konstatēti daži trūkumi.

Daži partneri aktīvi rīkojas, lai panāktu ciešāku integrāciju ar ES. Savukārt citiem tā nav šķitusi – vai līdz šim nav šķitusi – pievilcīga, kas liek apšaubīt dažus pieņēmumus, uz kuru pamata līdz šim veidota EKP.

Lai gan diferencēšanas jēdziens ir ticis lietots no paša sākuma, atsevišķas valstis ne vienmēr uzskata, ka viņu konkrētās vēlmes ir ņemtas vērā. Nav kopīgas atbildības sajūtas ar partneriem, un tas neļauj pilnībā realizēt šīs politikas potenciālu.

Pieeja "vairāk par vairāk" ir pamatā ES apņēmībai īstenot savas pamatvērtības, taču šī pieeja ne vienmēr ir veicinājusi vienlīdzīgu partnerattiecību atmosfēru un ne vienmēr ir sekmīgi stimulējusi turpmākas reformas partnervalstīs.

Šajā paziņojumā uzdoto jautājumu mērķis ir noskaidrot, kā EKP var kļūt par efektīvāku līdzekli gan ES, gan tās partneru interešu īstenošanā un par satvaru, kas sekmē pilnvērtīgāku partnerību izveidi, kurās labāk atspoguļotas abu pušu vēlmes.

- Ir nenoliedzami svarīgi veidot **dziļākas attiecības** ar ES partneriem.

Vai EKP ir jāsauglabā? Vai attiecībām ar austrumu un dienvidu partneriem joprojām būtu jāpiemēro vienots satvars?

- Pašreizējā EKP satvarā ietilpst **16 kaimiņvalstis**. Tomēr daudzas problēmas, kas jārisina ES un tās kaimiņiem kopā, nevar pienācīgi atrisināt, nerēķinoties – vai dažos gadījumos nesadarbojoties – ar **kaimiņvalstu kaimiņiem**.

Vai būtu jāsauglabā pašreizējā ģeogrāfiskās darbības joma? Vai EKP būtu jāizmanto elastīgāki sadarbības veidi ar kaimiņvalstu kaimiņos esošajām valstīm? Kā ES, izmantojot EKP satvaru, var atbalstīt savas kaimiņvalstis mijiedarbībā ar to kaimiņos esošajām valstīm? Ko varētu darīt labāk, lai nodrošinātu lielāku saskaņotību starp Eiropas kaimiņattiecību politiku un ES attiecībām ar Krieviju, ar partneriem Vidusāzijā vai Āfrikā, īpaši Sāhelā un Āfrikas ragā, un ar Persijas līča valstīm?

- Lai gan Eiropas kaimiņattiecību politika tiek īstenota ar Eiropas iestāžu starpniecību, lielāka dalībvalstu iesaistīšanās varētu palīdzēt sasniegt labākus rezultātus.

Kā visaptverošāka pieeja ar dalībvalstu aktīvāku iesaistīšanos ļautu šai politikai gūt lielāku ietekmi? Vai partneri dotu priekšroku izteiktākai līdzatbildībai?

- EKP ir **izveidojusi un piemērojusi praksē instrumentus ciešākai politiskajai asociācijai un ekonomikas integrācijai ar partneriem, kuri vēlas sasniegt šo mērķi**, un šo instrumentu vidū ir tālejoši nolīgumi, piemēram, asociācijas nolīgumi un padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonas.

Vai asociācijas nolīgumi un padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības zonas ir pareizs mērķis visiem, jeb vai būtu jāizstrādā konkrētām situācijām piemērotākas alternatīvas, lai ņemtu vērā dažu partneru atšķirīgās intereses un vēlmes?

- **EKP rīcības plānos** tika noteikta attiecību attīstība starp ES un lielāko daļu EKP partneru.

Vai EKP rīcības plāni ir pareizais instruments partnerību padziļināšanai? Vai attiecībā uz dažiem partneriem tie ir pārāk vispārīgi? Vai ES kopā ar partneriem būtu lielāki ieguvēji no šaurākas ievirzes un skaidrāku prioritāšu noteikšanas?

- **EKP progresa ziņojumi** palīdzēja ES cieši uzraudzīt panākumus sadarbībā ar katru EKP partneri, kuram ir rīcības plāns, sekojot tam, kā ir sasniegti kopīgie mērķi, kas izvirzīti šajos plānos.

Vai šī pieeja ir piemērota visiem partneriem? Vai tā ir radījusi pievienoto vērtību ES attiecībās ar katru tās partneri? Vai vienkāršāks ziņošanas mehānisms varētu labāk kalpot ES un/vai partneru interesēm? Vai ziņojumi būtu jādiferencē atkarībā no attiecīgā EKP partnera iesaistīšanās pakāpes? Kā var labāk darīt zināmus galvenos elementus?

- EKP ir izveidojusi **nozaru sadarbības satvaru** ļoti daudzās jomās (tostarp enerģētikas, transporta, lauksaimniecības un lauku attīstības, tieslietu un iekšlietu, muitas, nodokļu, vides, katastrofu pārvarēšanas, pētniecības un inovācijas, izglītības, jaunatnes, kultūras, veselības u. c. jomās).

Vai partnerības var skaidrāk koncentrēties uz kopīgām interesēm, lai palielinātu abu pušu līdzatbildību? Kā EKP vajadzētu veikt diferencēšanu, un ko tā ietvertu? Vai ir vajadzīgi jauni elementi, kas palīdzētu izveidot padziļinātāku sadarbību šajās vai citās jomās?

- **Vīzu režīma liberalizācija** un vīzu režīma atvieglošanas procesi ir atvieglojuši ceļošanu un nostiprinājuši reformas; mobilitātes partnerības ir palīdzējušas sekmēt kontaktus, izmantojot programmas, kuras sniedz atbalstu šiem procesiem.

Kāds turpmāks darbs ir nepieciešams šajā jomā, kuru visi EKP partneri uzskata par būtisku? Kā EKP var sniegt atbalstu migrācijas pārvaldīšanā un palīdzēt izmantot mobilitātes priekšrocības?

- ES cenšas veicināt **labklājību** pie tās robežām. Labklājību partnervalstīs negatīvi ietekmē strukturāli trūkumi, piemēram, nevienlīdzība, nabadzība, nereglamentētā ekonomika un trūkumi demokrātijas, plurālisma un tiesiskuma ievērošanas jomā. Turklāt daudzu EKP partneru ekonomikas un sociālo attīstību ir pārrāvuši konflikta vai strauju iekšēju pārmaiņu izraisīti notikumi.

Kā ES var vairāk atbalstīt ilgtspējīgu ekonomikas un sociālo attīstību EKP partnervalstīs? Kā varētu sniegt vairāk ekonomisku, politisku un sociālu iespēju jaunākajai paaudzei? Kā var labāk sekmēt ilgtspējīgu nodarbinātību? Kā šos mērķus var labāk sasaistīt ar korupcijas apkarošanas, tiesu sistēmas, pārvaldības un drošības jomā vajadzīgajām reformām, kas ir priekšnosacījums ārvalstu tiešajiem ieguldījumiem?

- ES cenšas veicināt **stabilitāti** pie tās robežām. Lai efektīvi risinātu pašreizējās problēmas, ES ir jāizmanto visi tās sadarbības instrumenti. Līdz šim pasākumi saskaņā ar kopējo ārpolitiku un drošības politiku (KĀDP) un kopējo drošības un aizsardzības politiku (KDAP) ir īstenoti ārpus EKP satvara. Nestabilitātes līmenis dažās partnervalstīs ne tikai aptur virzību uz demokrātiju, bet arī apdraud tiesiskumu, rada cilvēktiesību pārkāpumus un tam ir nopietna ietekme uz ES, kas izpaužas, piemēram, nelikumīgas migrācijas plūsmās un drošības apdraudējumos.

*Kā EKP būtu jāreaģē uz **konfliktiem un krīzēm kaimiņvalstīs**? Vai KĀDP un KDAP pasākumi būtu labāk jāintegrē EKP satvarā? Vai tai būtu jāpiešķir lielāka loma uzticības veicināšanas pasākumu un pēckonflikta pasākumu, kā arī ar tiem saistītu valsts un iestāžu nostiprināšanas pasākumu izstrādē?*

Vai EKP būtu vairāk jākoncentrējas uz kopīgu darbu ar partneriem radikalizācijas novēršanā un terorisma un organizētās noziedzības apkarošanā?

Vai EKP būtu jāpiešķir lielāka nozīme drošības sektora reformai?

- EKP ir iekļauts skaidrs mērķis veicināt **reģionu sadarbību**. ES kopā ar partneriem šādu sadarbību ir īstenojusi dienvidos ar Savienības Vidusjūrai starpniecību un austrumos ar Austrumu partnerības starpniecību.

Vai daudzpusējas sadarbības dimensija var sniegt papildu pievienoto vērtību? Vai šie formāti der nospraustā mērķa sasniegšanai? Kā var palielināt efektivitāti? Vai var efektīvāk izmantot citus, elastīgākus satvarus? Vai varam labāk sadarboties ar citiem reģionālajiem dalībniekiem (Eiropas Padomi, EDSO, Arābu valstu līgu, Islāma sadarbības organizāciju, Āfrikas Savienību)?

- EKP plaši sadarbojas ar valdībām, bet vēlas sadarboties arī ar **pilsonisko sabiedrību**, tostarp uzlabojot tās uzraudzības funkciju, īpaši valstīs, kur pilsoniskā sabiedrība drīkst – vai lielākoties drīkst – brīvi rīkoties.

Kā EKP vajadzētu attīstīt turpmāku sadarbību ar pilsonisko sabiedrību tās plašākajā nozīmē? Vai ir iespējams vēl kaut ko darīt, lai izveidotu sadarbību starp konkrētām partnervalstu iedzīvotāju grupām?

Ko vēl var darīt, lai sekmētu saikņu veidošanos starp darījumu aprindām? Ar un starp sociālajiem partneriem (arodbiedrībām un darba devēju organizācijām), sociālā dialoga veicināšanai? Ko var darīt, lai sekmētu saikņu veidošanos starp zinātnieku aprindām, augstskolām, pašvaldībām, sievietēm, jauniešiem, plašsaziņas līdzekļiem?

- EKP vēlas izveidot reālas partnerattiecības ar ES kaimiņvalstīm, un tām jāatspoguļo un jāveicina daudzveidība.

Ko EKP vēl var darīt, lai veicinātu reliģisko dialogu un cieņu pret kultūras daudzveidību, kā arī cīnītos pret aizspriedumiem? Vai lielākai izpratnei vienam par otra kultūru jābūt konkrētākam EKP mērķim, un kā tas būtu sasniedzams? Kā EKP var palīdzēt apkarot neaizsargātu iedzīvotāju grupu diskrimināciju?

III. Ceļā uz partnerību, kurā ir skaidrāki uzsvāri, un sadarbību, kas vairāk pielāgota konkrētām vajadzībām

Ņemot vērā vairāku ES dalībvalstu un EKP partnervalstu **pieredzi un sākotnējos komentārus** par šo pārskatīšanu, ir izvirzītas četras prioritārās jomas, kurās vajadzīga turpmāka apspriešana un pārdomu process:

- **diferencēšana,**
- **uzsvārs,**
- **elastība,**
- **atbildība un pamanāmība.**

1. Diferencēšanas uzdevumi

Daži austrumu partneri slēdz padziļinātas un visaptverošas brīvās tirdzniecības nolīgumus un cenšas panākt iespējami ciešākas attiecības ar ES. Lai gan plašais attiecību apjoms nebūt nav izsmelts nevienā no šiem gadījumiem, partneri vēlas nospraust tālākus mērķus nekā tie, kas paredzēti asociācijas nolīgumos/visaptverošas brīvās tirdzniecības zonās.

Dienvidos partnervalstu vēlmes kļūst aizvien atšķirīgākas un bruņoti konflikti rada nestabilu situāciju. Notikumi arābu pasaulē 2011. gadā un pēc tam ir būtiski mainījuši šo reģionu. Daži dienvidu partneri pieredzēja pozitīvas politiskās pārmaiņas; citās valstīs vai nu notiek sarežģīti pārmaiņu procesi, vai joprojām spēcīgi jūtama Sīrijas krīzes ietekme, vai arī tajās nevar atrisināt ieilgušus konfliktus.

Vai ES vajadzētu pakāpeniski apsvērt jaunus attiecību formātus, lai ņemtu vērā tādu partneru vēlmes un izvēles, kuri neuzskata asociācijas nolīgumus par politiskās asociācijas un ekonomikas integrācijas pēdējo posmu?

Kā ES var īstenot 2013. gada Viļņā notikušajā Austrumu partnerības samitā tai uzticēto ilgtermiņa mērķi Eiropā un ārpus tās izveidot plašāku kopīgu ekonomiskās labklājības telpu, kas balstītos uz PTO noteikumiem un suverēnām izvēlēm?

Vai EKP ietvaros ir iespējamās dažādas konfigurācijas ar atšķirīgiem attiecību veidiem tiem partneriem, kuri izvēlas atšķirīgu iesaistīšanās līmeni?

2. uzsvars,

ES sadarbība ar EKP partneriem, kas aprakstīta rīcības plānos, pašlaik ir ļoti plaša. Pieredze liecina, ka EKP darbosies visefektīvāk, ja ES un tās partnera programma būs patiesi kopīga. Pārskatīšanā nepieciešams noskaidrot, kādas ir ES un katra partnera intereses un jomas, kurās visspēcīgāk izteiktas kopīgās intereses. Tas palīdzēs stiprināt partnerības starp ES un kaimiņvalstīm nākotnē.

Pamatojoties uz līdz šim notikušajām neformālajām apspriedēm, sākotnējais novērtējums ir šāds: ES un tās partneriem ir izteiktas kopīgas intereses šādās jomās.

- **Tirdzniecības** un iekļaujošas **ekonomikas attīstības** veicināšana un darba iespēju paplašināšana ir kaimiņvalstu prioritātes; šie jautājumi ir arī ES interešu vidū dažādās jomās – no tradicionālas iztikas nodrošināšanas laukos līdz pētniecībai un digitāliem tirgiem.
- Svarīgas kopīgas ES un kaimiņvalstu intereses ir **savienojamības** uzlabošana, īpaši ilgtspējīga transporta un enerģētikas jomās. Kopīgas intereses saistās arī ar energoapgādes drošības un energoefektivitātes, kā arī enerģētikas drošības palielināšanu.
- Pašlaik kaimiņvalstu reģionu ietekmē vairāki konflikti. Stabilitāte ir priekšnosacījums kopīgam darbam labklājības uzlabošanā. ES un tās dalībvalstīm vairāk jāsadarbojas ar partneriem saistībā ar konfliktsituāciju, organizētās noziedzības un terorisma radītā **drošības** apdraudējuma novēršanu un jāattīsta spēja kopīgi pārvarēt krīzes un katastrofas.
- Partneri sastopas ar **pārvaldības** problēmām. Tiesiskuma nodrošināšana, cilvēktiesību ievērošana un demokrātija ir būtiskākie jautājumi, īpaši to pilsoņiem. Uzlabojot juridisko noteiktību, tie risina arī jautājumus, kas ir svarīgi vietējiem un ārvalstu investoriem, piemēram, korupcijas un krāpšanas apkarošana un publiskā sektora finanšu pārvaldības stiprināšana, ieskaitot valsts iekšējo kontroli, kas balstās uz starptautiskiem standartiem.
- **Migrācija un mobilitāte** ir būtiska ES un tās partneru sadarbības joma. Mobilitātes veicināšanai – īpaši izglītības, zinātniskiem, kultūras, mācību un profesionāliem mērķiem – ir pozitīva ietekme gan uz ekonomiku, gan sabiedrību. Cilvēku kontrabandas un nelikumīgas migrācijas apkarošana ir kopīgs uzdevums.
- **Citi kopīgi uzdevumi**, kuru risināšanai ir ietekme pāri robežām, ir veselības drošība, apdraudējums videi un klimata pārmaiņas.
- **Jauniešu** sadarbības paplašināšanai, arī ar apmaiņas palīdzību izglītības jomā un citu sadarbības tīklu palīdzību, var būt būtiska loma kopīga nākotnes redzējuma izveidei. ES turpinās atbalstīt plašākas iespējas **sievietēm**.

Pārskatīšana sniedz iespēju ES un tās partneriem izveidot skaidru kopīgu izpratni par minētajām izteiktu kopīgu interešu jomām. Tas veidos pamatu stiprāku partnerību izveidei nākotnē.

Šajā sakarībā mēs ierosinām apspriešanās koncentrēties uz šādiem jautājumiem.

- *Vai jūs piekrītat, ka ierosinātās uzsveramās jomas varētu būt tieši šādas? Ja ne, kādas citas vai papildu prioritātes ierosināt jūs?*
- *Ko partneri uzskata par prioritātēm attiecībā ar ES? Kuras nozares vai politikas jomas tie vēlētos attīstīt? Kuras jomas partnerus interesē mazāk?*
- *Vai EKP pašlaik ir pareizie instrumenti, lai īstenotu prioritātes, uz kurām tai, jūsuprāt, būtu jākoncentrējas? Kā varētu palīdzēt nozaru dialogi?*
- *Ja ne, kādi jauni instrumenti būtu noderīgi, lai padziļinātu sadarbību šajās nozarēs?*
- *Kā ES var labāk atbalstīt koncentrēšanos uz nelielu galveno nozaru skaitu tiem partneriem, kas to vēlas?*

3. Elastība – ceļā uz elastīgāku instrumentu kopu

Iepriekšējos desmit gados ES ir attīstījusi un paplašinājusi EKP instrumentus. Pašlaik tās pamatā ir šādi galvenie elementi.

- ES un EKP partnervalstu lielākās daļas attiecības ir strukturētas asociācijas nolīgumu vai partnerības un sadarbības nolīgumu noteiktajā tiesiskajā satvarā.
- Par rīcības plāniem vai asociācijas programmām līdz šim notikusi vienošanās ar 12 EKP partnervalstīm; par katru no šīm valstīm ir gada ziņojums par rīcības plāna prioritāšu īstenošanu.
- Bez gada progresa ziņojumiem ikgadējā kaimiņattiecību paketē ietilpst viens stratēģiskais paziņojums un divi ziņojumi par reģionu sadarbības prioritāšu īstenošanu: viens par Partnerību demokrātijai un kopīgai labklājībai ar dienvidu partneriem, otrs – par Austrumu partnerību.
- ES rīko regulāras divpusējas sarunas ar lielāko daļu EKP partnervalstu, un šīs sarunas notiek dažādos formātos. To vidū ir oficiāla viedokļu apmaiņa, kas paredzēta asociācijas nolīgumos un partnerības un sadarbības nolīgumos (asociācijas/sadarbības padomes, asociācijas/sadarbības komitejas, nozaru apakškomitejas). Ir arī daudzi citi formāti, piemēram, cilvēktiesību dialogi un citi dialogi, kas attiecas uz konkrētām nozarēm.
- EKP partnervalstīm jau ir piešķirts ievērojams mērķtiecīgs finansiāls atbalsts. Laikposmam no 2014. līdz 2020. gadam ir paredzēti vēl 15 miljardi euro. Ir paredzēts, ka starpposma pārskatīšana notiks 2017. gadā, un tā būs laba iespēja koriģēt Eiropas kaimiņattiecību instrumenta finansējuma piešķiršanu un izmantošanu, ņemot vērā pārskatīšanas rezultātus, un panākt ES spēju elastīgāk reaģēt uz strauji mainīgajiem apstākļiem reģionā, izmantojot tās finanšu sadarbību.
- *Kā racionalizēt rīcības plānus, lai tos labāk pielāgotu atsevišķas valsts vajadzībām un prioritātēm?*
- *Vai ir nepieciešami ikgadēji ziņojumi par valstīm, kas nav izvēlējušās virzīties uz ciešāku politisko un ekonomikas integrāciju?*
- *Kā ES būtu jāstrukturē attiecības ar valstīm, kurām pašlaik nav rīcības plāna?*
- *Kā Eiropas Savienība principu "vairāk par vairāk" var pielāgot apstākļiem, kuros daži partneri neizvēlas ciešāku integrāciju, nolūkā radīt stimulus pamatvērtību ievērošanai un svarīgu reformu turpināšanai ?*
- *Kā novērtēt panākumus ceļā uz kopīgi noteiktajiem reformu mērķiem, ja partnervalsti spēcīgi ietekmē ārējie faktori, piemēram, bruņots konflikts vai bēgļu plūsmas?*
- *Kā ES var efektīvāk iesaistīties notikumos partnervalstīs, kuras skar konfliktsituācijas, un elastīgāk reaģēt uz šiem notikumiem?*

- *Kādi instrumenti ES būtu vajadzīgi, lai efektīvāk reaģētu uz norisēm tās kaimiņvalstīs?*
- *Vai nozaru un mehānismu izvēle ES finansiālā atbalsta sniegšanai ir atbilstīga? Kā var uzlabot tā ietekmi un pamanāmību?*

4. Atbildība un pamanāmība

Viens no visbiežāk paustajiem pārmetumiem EKP ir ar partnervalstīm un to sabiedrību kopīgas atbildības trūkums un sabiedrības nepietiekamā informētība par politikas mērķiem un ietekmi. Ir skaidrs, ka EKP pārskatīšanas kontekstā ir vajadzīgas ievērojamas pūles, lai uzlabotu gan partnervalstu atbildību par šo politiku, gan informēšanu par tās mērķiem un rezultātiem ES un partnervalstīs.

Kas partnerus interesē EKP? Kā tajā vislabāk varētu ņemt vērā partneru intereses un vēlmes?

Vai var attīstīt tādas darba veidus, kurus partneri uzskata par cieņpilnākiem, un īstenot vienlīdzīgu partneru partnerību? Kā tam vajadzētu ietekmēt ikgadējos ziņojumus?

Vai EKP struktūras var padarīt par vairāk vērstām uz sadarbību, kas ļautu likt lielāku uzsvaru uz partneru izvēlēm un dotu iespēju iesaistīties visiem pilsoniskās sabiedrības dalībniekiem partnervalstīs?

Vai EKP var radīt ieguvumus īsākā laikposmā, lai plašāka sabiedrība vieglāk saprot šīs politikas vērtību? Ko tas prasītu no ES? Ko no partnervalsts?

Kā ES finansiālo atbalstu var pārveidot par ieguldījumu, nevis vienkārši līdzekļu piešķiršanu, līdz ar to skaidrāk paredzot partnervalstīm aktīvu lomu?

Kā visefektīvāk varētu iesaistīt ES dalībvalstis politikas izstrādē un īstenošanā, ieskaitot ārpolitiku un pasākumus, kas saistīti ar drošību? Kā ES dalībvalstu darbības var labāk koordinēt ar Eiropas kaimiņattiecību politiku?

Šis sabiedriskās apspriešanas posms būs izšķirošs, lai palīdzētu palielināt atbildību un izveidotu pamatu efektīvākai komunikācijai EKP ietvaros nākotnē.

IV. Turpmākie pasākumi

Šā dokumenta mērķis ir strukturēt politikas debates par EKP turpmāko virzību. Mērķis ir pēc iespējas plašākā mērogā apspriesties gan ar partneriem kaimiņvalstīs, gan ar ieinteresētajām personām visā ES. Mēs apspriedīsimies ar dalībvalstīm un partneriem, bet arī ar daudziem dažādiem dalībniekiem no parlamentiem, tostarp Eiropas Parlamenta, pilsoniskās sabiedrības un ideju laboratorijām, kā arī sociālajiem partneriem, uzņēmumiem un akadēmiskajām aprindām. Mēs sadarbosimies ar galvenajām starptautiskajām organizācijām, kas aktīvi darbojas kaimiņvalstīs, un to vidū ir Eiropas Padome, EDSO un galvenās starptautiskās finanšu iestādes. Ieinteresētajiem plašākas sabiedrības pārstāvjiem arī būs iespēja iesniegt rakstveida apsvērumus. Ir paredzēts, ka šis dokuments tiks apspriests līdz jūnija beigām.